

Nescio apres la lettre met een camera

Fotograferen op straat is wachten of reageren in een split second

Op de flickr-photostream van Bart van Dijk – www.flickr.com/photos/bartvandijk/ – zag ik een prachtige stroom foto's, waarvan een foto in dramatisch avondlicht van de Rembrandt-toren aan de Amstel er uitsprong. Van deze toren bleek hij meer foto's te hebben gemaakt, in ander licht en tegen een andere hemel. Een prachtig thema, dat me deed denken aan de serie van Joel Meyerowitz, waarvan lang geleden foto's van het Empire State Building hadden gehangen in het Stedelijk Museum; boeiende straatscènes met onverwacht in een hoekje steeds het silhouet van de bekende toren. Ik stel voor om daar over van gedachten te wisselen.

Bart is grafisch vormgever en werkt bij Selmore aan de Vijzelstraat, een succesvol reclamebureau. Daar maakt hij presentaties, geeft drukwerk vorm en doet er beeldbewerking.

Als disciplines staan verder op zijn hoesje van cd's ook dtp en fotografie. Bart kende de foto's van Meyerowitz wel en ik merkte op dat het frappant was dat fotografen die oorspronkelijk art-director

Bart van Dijk.

waren, er met zulk opmerkelijk werk uitsprongen. Ik denk dan direct ook aan Walker Evans, die later art-director bij Fortune

Kolenhaven.

werd en het omgekeerde traject volgde. "En Krijn van Noordwijk, ook een voormalig art-director," oppert Bart. "Zijn portretten vind ik prachtig. Ik ben echter geen art-director, maar heel gewoon een vormgever."

"Meyerowitz", vervolg ik, "was art-director

op een New York's reclamebureau, die schilderen en medisch illustratief tekenen had gestudeerd aan de Ohio State University, en later zo geïnspireerd werd door het werk van de straatfotograaf Robert Frank dat hij ook ging fotograferen."

"Ik volgde een heel andere weg," zegt

Bart. "Na mijn propedeuse studeerde ik sociale en politieke filosofie. Door bezuinigingen gingen er twee hoogleraren weg, Hans Achterhuis en Harry Kunneman, waarvoor geen nieuwe in de plaats kwamen. En bij Achterhuis had ik willen afstuderen. Dat was een streep door mijn

Vader en zonen voetbal.

Man met bas en hond.

Scooter en nattigheid.

plannen. Ik moet wel zeggen dat ik mijn tijd ook aan veel andere dingen dan de studie besteedde, dus die verslofte nogal. Op de faculteit hadden ze Apples staan, en daarop ben ik toen begonnen met vormgeven, wat me ook eigenlijk toen meer trok dan filosofie. Dat was in die tijd, in 1987 en 1988, het allereerste begin van dtp."

Er was eens een reclamebureaudirecteur die zei dat de ideale opleiding tot art-director de Hogere Zeevaartschool was. En hij noemde daar ook een paar bewijzen van.

Olie

"Eerst heb ik bij Radio Holland de marconistenopleiding gevolgd, ruim een half jaar, in 1981. Wel communicatie, maar iets heel anders dan ons onderwerp. De meeste foto's die je van mij gezien hebt in de photostream heb ik in de pauze gemaakt op mijn wandelingen door de stad en verder in het weekend van wat mij opvalt en dingen die mij frapperen, en van bijzonder licht. Als het echt om straatfotografie gaat, zijn Cartier-Bresson en Robert Frank voor mij een inspiratiebron, of Jacob Olie hier in Amsterdam."

Ik geloof dat een grafisch vormgever een scherper oog heeft voor fotografie, omdat hij denkt in toepassingen, waardoor je een heel ander soort foto's krijgt, op een bekeken manier uitgelijnd en gekadreed.

"Sommige fotografen, zoals Krijn, volg ik in Facebook, en die bewonder ik enorm, vooral om het licht in zijn portretten. Bij op straat gemaakte foto's is dat natuurlijk anders. De Rembrandt-toren staat op mijn werk in het uitzicht en steeds in een ander licht. Bij de Czaar Peterstraat heb je ook mooi zicht op de toren en zo heb ik meer standpunten ontdekt. Maar als je haast hebt om naar je werk te komen, komt het er niet van, maar uiteindelijk zal het er wel eens van komen. Door de stad lopen vind ik het leukste dat er is. Niet op de fiets, alleen lopend, zo zie ik meer. Dan is het een kwestie van ver vooruit kijken. Soms zie je in de verte een foto aankomen, maar dan kan het toch weer anders uitpakken, of leuker. Ik denk nu over een andere camera, waarmee ik tot meer ASA kan gaan, wat erg van pas komt nu het donkerder wordt. Standbeelden staan wel redelijk stil, maar fietsers en voorbijgangers wil ik ook goed in beeld krijgen. Foto's van vegen en die ene passant scherp krijg je alleen met veel toeval,

meer geluk dan kunde, zoals die keer dat ik 's avonds voor een cover een foto maakte met de camera op statief en ik per ongeluk het statief een tik gaf, waardoor er een enorme beweging in de foto zat, die hem bijzonder mooi maakte."

Stadsarchief

Ik doneer mijn foto's aan de beeldbank van het Stadsarchief, via de flickr-pool, waar er nu zo'n 65 in zijn opgenomen. De rechten blijven dan bij mij en als een foto verkocht wordt, krijg ik daar de fee van. De viewing van mijn foto's op een groot beeldscherm tijdens Museum-nacht vond ik een hele eer, al die belangstelling. Het is voor mij een hobby, maar voor de foto's

die ik voor mijn werk maak, gelden andere criteria. Voor de straat is voor mij bijvoorbeeld de mogelijke lichtgevoeligheid van de camera van belang en snellere continue opnamen, of zeg maar ouderwets de motordrive."

Creativiteit leer je niet op school, daarin zit de kneep, die heb je of die heb je niet. Het gaat om licht en de onomkeerbaarheid van de snel veranderende werkelijkheid op straat. Daar is het wachten of snel zijn, omdat alles wat je niet registreert niet meer terugkomt. Je moet dus vooruitkijken en razendsnel zijn, reageren in een split second.

www.arend.nu

Amstellorens.

Het oog van Erik

Het einde van het jaar is in zicht. Sinterklaas is weer met zijn gevolg in een lege boot naar het zonnige zuiden vertrokken. Bij ons thuis is het weer tijd om een (kerst)boom op te zetten. Ook is het de tijd van de terugblik en de eindeloze lijstjes met (top)prestaties van het afgelopen jaar. En er zijn weer vele prijzen en awards uitgereikt. Ook in de wereld van de fotografie is er tegenwoordig immers voor bijna ieder genre en ieder niveau een prijs of een award. Ik vraag mij vaak af hoe de keuze van de winnaars tot stand komt. Er is blijkbaar een aantal criteria waar de winnaar van een prijs aan moet voldoen. Bij een prestigieuze prijs zie je vaak dat de winnaar een fotograaf is die de prijs extra gewicht geeft. Laten we eerlijk zijn; er is meer aandacht voor de prijs, met de bijbehorende borrel en uitreiking, als de winnaar Anton Corbijn, Govert de Roos of Rineke Dijkstra heet in plaats van een volslagen onbekend talent. Dit betekent dat de prestigieuze prijzen meestal naar de bekende namen gaan.

Ik kan mij nog herinneren dat een aantal jaren geleden een, uiteraard bekende, fotograaf een PANL Award kreeg in de categorie journalistiek en vervolgens tijdens zijn dankwoord doodleuk vertelde dat de foto nooit geplaatst was en hij nooit van plan geweest was dit te doen!

En dan is er natuurlijk altijd nog de jury die, na lang beraad, tot een weloverwogen oordeel komt. Soms, als ik het resultaat van deze beraadslagingen zie, vraag ik mij af wat men in vredesnaam gedronken of gesnoven had toen de uiteindelijke keuze bepaald werd. Sommige winnende foto's hebben echt helemaal niets meer met fotografie te maken. Ik weet wel; over smaak en zeker over kunst valt niet te twisten, maar toch...

Ik stel mij zo voor dat in een zaaltje de jury gebogen staat over een aantal foto's en dat iemand opmerkt: "Dit is nou een beeld dat mij zeer aanspreekt." Waarop zijn collega jurylid zegt: "Maar schat, deze foto is haarscherp, goed belicht en uitstekend van compositie!" Het eerste jurylid verontschuldigt zich uiteraard direct en zegt: "Oh sorry, ik heb mijn leesbril niet op".

Ik zou juryleden willen oproepen om eens met een andere blik naar fotografie te kijken. Probeer eens niet alleen maar kunstzinnig of buitenissig te zijn, maar waardeer de beeldtaal en het vakmanschap waarmee een foto gemaakt is. Natuurlijk moet fotografie vernieuwend en soms baanbrekend zijn, maar dit kan, in combinatie met de bekendheid van de fotograaf, nooit het enige criterium voor het toekennen van een prijs of een award zijn.

reacties@erikvansoest.com